

GEMTT031-B Anyagtudomány és anyagvizsgálat

Az anyagok jelentősége és értéke: Termék - funkció - tulajdonság - technológia kapcsolatrendszere. Az anyagok felhasználói tulajdonságai, az anyagvizsgálat alapelvei és főbb módszerei: szakítóvizsgálat, keménységmérés, ütővizsgálat, kúszás, fáradás, törésmechanika. Az anyagszerkezet vizsgálatának módszerei, roncsolásmentes vizsgálatok, károsodási mechanizmusok. Az anyagok szerkezeti felépítése és csoportosítása. Kristálytani alapok, ideális rács. Rácshibák, hatásuk az anyagok tulajdonságaira - képlékeny alakváltozás és mechanizmusai. Színfémek és ötvözetek kristályosodása, fázisátalakulásai. Vasötvözetek egyensúlya - metastabil és stabil rendszer - egyensúlyi és nemegyensúlyi fázisátalakulásainak mechanizmusa. Nemfémes anyagok: polimerek, kerámiák, kompozitok. Az anyagok szabványos jelölési rendszere, anyagadatbankok, az anyag kiválasztás általános szempontjai.

GEMTT031-B ANYAGTUDOMÁNY ÉS ANYAGVIZSGÁLAT
c. tantárgy követelményei a 2018/19. tanév I. félévében
Gépészmérnöki és Informatikai Kar

Tantárgy órakimérete: 2 ea + 2 gy

Félév elismerésének, az aláírás megadásának feltételei:

- az előadások és a gyakorlatok rendszeres látogatása
(a HKR 50. §-ának (5) bekezdése szerint)
- az előírt zárthelyi dolgozat sikeres teljesítése az alábbiak szerint:
  - *a két zárthelyi dolgozaton megszerzett pontszámok összege érje el a dolgozatok összegzett összpontszámának 50%-át, vagy*
  - *a pótzárthelyi min. 50%-os teljesítése.*

Zárthelyi dolgozatok száma és időtartama: 2 x 50 perc

- időpontja (naptári hét): **44. hét és 49. hét**
- értékelés módja: *osztályzás 50 % feletti teljesítmény = elégséges, 80 % feletti teljesítmény = jeles, A két értékhatár között lineáris skálázás.*

Zárthelyi dolgozatok, mérések pótlásának lehetősége:

- Sikertelen (vagy bármely okból elmulasztott) zárthelyi esetén zárthelyi írásának pótlása: a pótzárthelyi dolgozat megírásával.

Pótzárthelyi az utolsó oktatási héten, együttesen a két zárthelyi anyagából.

- A nem teljesített gyakorlatok pótlására

Nem rendszeres és indokolt akadályoztatás esetén lehetőség van a gyakorlat más tankör számára tartott órán való teljesítésére is. Ilyen esetben a gyakorlatra be kell jelentkezni és engedélyt kell kérni mindkét érintett gyakorlatvezetőtől. Indokolt esetben a gyakorlatvezetővel történő egyeztetés alapján többlet szorgalmi feladatokkal.

A vizsga letételének és értékelésének módja: **írásbeli és szóbeli**

A megajánlott vizsga írásbeli jegyet kaphatnak, akik a két évközi zh átlagából legalább 4-es átlageredményt értek el. A szóbeli kötelező!

Miskolc, 2018. szeptember 03.

Dr. Kovács Péter Zoltán
egyetemi docens
a tárgy előadója

Követelményrendszer jegyzőkönyve

A túloldalon leírtakra is kiterjed, a gyakorlatvezető által tartott **követelményrendszert tudomásul vettem**, az ott ismertetett **információkat megértettem**, azokat **magamra nézve kötelezőként elfogadom és betartom**.

	NÉV	Neptun kód	Aláírás
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			

A követelményrendszer ismertetését a fent leírtak szerint megtartottam:

Miskolc, ...

gyakorlatvezető

Anyagtudomány és anyagvizsgálat
GEMTT031-B (2+2)
c. tantárgy előadásainak és gyakorlatainak tematikája
a 2018/19. tanév I. félévében

Előadás kedd 10-12 óra, XXX. előadó		1BS1 A / B Hétfő 08-10 alagsor 8,10 Gyv.: CsSÁ, L.N	1BS2 A / B Szerda 12-14 alagsor 8, 11 Gyv.: CsSÁ, GoM	1BM1 Szerda 14-16 alagsor 10, 11 Gyv.: GoM, LN
Szept. 10.-14. 37. hét 1. okt. hét	Az anyagok jelentősége és értéke: Termék – funkció - tulajdonság – technológia kapcsolatrendszer Az anyagok életciklusa – mit kell tudnunk az anyagról és miért Anyagtulajdonságok – alapfogalmak és anyagvizsgálati módszerek. Statikus mechanikai anyagvizsgálatok.	1. Bevezető, Munkavéd., Követelmények (tanterem)	1. Bevezető, Munkavéd., Követelmények (tanterem)	1. Bevezető, Munkavéd., Követelmények (tanterem)
Szept. 17.-21. 38. hét 2. okt. hét	A keménység fogalma és mérésének alapelvei. Vizsgálati módszerek: Brinell, Vickers, Rockwell.	-	OKTATÁSI SZÜNET	OKTATÁSI SZÜNET
Szept. 24.-28. 39. hét 3. okt. hét	A szakítóvizsgálat célja, értelmezése, végrehajtása. Szilárdság és alakváltozó képesség, mérőszámok – a szakítóvizsgálat vizsgálati eredményeinek értékelése. A mérnöki és valódi rendszer . Szilárdsági és alakváltozási mérőszámok a valódi rendszerben, a szakítóvizsgálat eredményeit befolyásoló tényezők. A hőmérséklet hatása az anyagok tulajdonságaira. Magas hőmérséklet, kúszás - fogalma és jellemzői. Kúszásvizsgálatok	2. Keménység-mérés (Labor)	2. Keménység-mérés (Labor)	2. Keménység-mérés (Labor)
Okt. 01.-05. 40. hét 4. okt. hét	Dinamikus terhelés hatása: szívós és rideg viselkedés - Ütővizsgálat célja, elvégzése, kiértékelése. Az átmeneti hőmérséklet fogalma és befolyásoló tényezői. Az átmeneti hőmérséklet meghatározása. Ismétlődő igénybevétel hatása: Kifáradás, fárasztóvizsgálat. Káresetek elemzése, tönkremeneteli mechanizmusok: Kúszás, fáradás, törés, kopás Törésmechanikai alapjai, roncsolásmentes vizsgálatok.	3. Mikroszkóp (Labor)	3. Mikroszkóp (Labor)	3. Mikroszkóp (Labor)
Okt. 08.-12. 41. hét 5. okt. hét	Tulajdonságok és az anyagszerkezet kapcsolata Az anyagok csoportosítása – kötéstípusok, térbeli elrendeződés – kristálytani alapfogalmak. A kristályos anyagok szerkezete. Ideális kristályok, jellegzetes rácstípusok, a kristályrácsok jellemzői. Kristálytani irányok és síkok jelölésének módszerei	4. Szakítóvizsgálat , videó, számpéldák (tanterem) Anyagvizsg. módszerek (Műhely) Roncsolásmentes vizsgálat	4. Szakítóvizsgálat , videó, számpéldák (tanterem) Anyagvizsg. módszerek (Műhely) Roncsolásmentes vizsgálat	4. Szakítóvizsgálat , videó, számpéldák (tanterem) Anyagvizsg. módszerek (Műhely) Roncsolásmentes vizsgálat

Előadás kedd 10-12 óra, XXX. előadó		1BS1 A / B Hétfő 08-10 alagsor 8,10 Gyv.: CsSÁ, L.N	1BS2 A / B Szerda 12-14 alagsor 8, 11 Gyv.: CsSÁ, GoM	1BM1 Szerda 14-16 alagsor 10, 11 Gyv.: GoM, LN
Okt. 15.-19. 42. hét 6. okt. hét	A reális kristályok szerkezete. Rácshibák, rácsrendezetlenségek, hatásuk az anyagok tulajdonságaira. A rugalmas és a képlékeny alakváltozás jellemzői. A képlékenyen alakított fémek tulajdonságai, az alakváltozás mechanizmusai és következményei. A hidegen alakított fém tulajdonságai, az újakristályosodás folyamata	5. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)	5. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)	5. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)
Okt. 22.-26. 43. hét 7. okt. hét	OKTATÁSI SZÜNET	OKTATÁSI SZÜNET	6. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)	6. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)
Okt. 29.-Nov. 02. 44. hét 8. okt. hét	Színfémek és ötvözetek fázisátalakulásai – Gibbs-féle fázisszabály, kristályosodás, allotrópia, oldhatósági viszonyok, kiválások. Az ötvözet fogalma, az ötvözés célja és módjai. Többkomponensű rendszerek fázisai, osztályozásuk. I. zh.	6. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)	7. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)	7. Ideális és reális rács, újra-kristályosodás (tanterem)
Nov. 05.-09. 45. hét 9. okt. hét	Kétalkotós rendszerek egyensúlya, egyensúlyi diagramok szerkesztésének alapjai. A minőségi és mennyiségi szabály alkalmazása. Eseményi kétalkotós rendszerek elemzése. Fázis- és szövetdiagramok szerkesztése. Az egyensúlyi diagramokból levonható általános törvényszerűségek.	7. Hűlésgörbe felvétel, (Labor)	8. Hűlésgörbe felvétel, (Labor)	8. Hűlésgörbe felvétel, (Labor)
Nov. 12.-16. 46. hét 10. okt. hét	Vasötvözetek egyensúlyi átalakulásai - a vas-karbon ötvözetrendszer Hein-Charpy féle ikerdiagramja. Jellegzetes vas-karbon ötvözetek kristályosodásának elemzése a metastabilis (Fe-Fe ₃ C) és a stabilis (Fe-C) rendszerben. Gyakorlati vas-karbon ötvözetek szövetelemei és tulajdonságaik.	8. Tamman diagramok (tanterem)	9. Tamman diagramok (tanterem)	9. Tamman diagramok (tanterem)
Nov. 19.-23. 47. hét 11. okt. hét	Vasötvözetek egyensúlyi és nem-egyensúlyi fázisátalakulásainak energetikai alapjai, módjai és mechanizmusai: perlites, bainites és martensites átalakulás. Az acélok edzésének és megeresztésének fémtani alapjai	9. Fe-Fe ₃ C diagram (tanterem)	10. Fe-Fe ₃ C diagram (tanterem)	10. Fe-Fe ₃ C diagram (tanterem)

Anyagtudomány és anyagvizsgálat
GEMTT031-B (2+2)
c. tantárgy előadásainak és gyakorlatainak tematikája
a 2018/19. tanév I. félévében

Előadás kedd 10-12 óra, XXX. előadó		1BS1 A / B Hétfő 08-10 alagsor 8,10 Gyv.: CsSÁ, L.N	1BS2 A / B Szerda 12-14 alagsor 8, 11 Gyv.: CsSÁ, GoM	1BM1 Szerda 14-16 alagsor 10, 11 Gyv.: GoM, LN
Nov. 26.-30. 48. hét 12. okt. hét	Izotermás átalakulási diagramok értelmezése, jellegzetes típusai. A folyamatos hűtés hatása az ötvözetlen acélok átalakulására és szövetére. A folyamatos hűtésre érvényes átalakulási diagramok. Izotermás és folyamatos hűtésre érvényes átalakulási diagramok összehasonlítása, jelentőségük és alkalmazásuk.	10. Fe-C diagram, Öntöttvasak (tanterem)	11. Fe-C diagram, Öntöttvasak (tanterem)	11. Fe-C diagram, Öntöttvasak (tanterem)
Dec. 03.-07. 49. hét 13. okt. hét	Vasötvözetek szövetszerkezete és tulajdonságai, csoportosítása. Ötvözetlen acélok és öntöttvasak mechanikai tulajdonságai és szövetszerkezete közötti kapcsolat. Ötvözők, hatásaik a tulajdonságokra. Nemvas fémek és ötvözeik. Nemfémes anyagok Polimerek – anyagszerkezet és anyagtulajdonságok, alkalmazási területek Kerámiák, kompozitok – anyagszerkezet és anyagtulajdonságok, alkalmazási területek II. zh.	11. Izotermás és folyamatos átalakulási diagram felvétele (Labor, tanterem)	12. Izotermás és folyamatos átalakulási diagram felvétele (Labor, tanterem)	12. Izotermás és folyamatos átalakulási diagram felvétele (Labor, tanterem)
Dec. 10. 50. hét 14. okt. hét	Nemfémes anyagok Polimerek – anyagszerkezet és anyagtulajdonságok, alkalmazási területek Kerámiák, kompozitok – anyagszerkezet és anyagtulajdonságok, alkalmazási területek Pótzh.	12. Acélok nemegyensúlyi átalakulásai, edzése és megeresztése (Labor) Acélszabványok, Anyagválasztás (tanterem)	13. Acélok nemegyensúlyi átalakulásai, edzése és megeresztése (Labor) Acélszabványok, Anyagválasztás (tanterem)	13. Acélok nemegyensúlyi átalakulásai, edzése és megeresztése (Labor) Acélszabványok, Anyagválasztás (tanterem)

Miskolc, 2018. szeptember 3.

Dr. Kovács Péter Zoltán
egyetemi docens, a tárgy előadója

Általános információk

- Órákiméret: *4 konzultáció * 4 óra (45 perces órák)*
- Követelmény: *aláírás + kollokvium*
- Zárthelyi dolgozatok, tesztek és feladatok:
  - száma: *3 gyakorló teszt + 1db zárthelyi*
  - időtartama: *50 perc zh*
  - időpontja: *IV. Konzultáció alkalmával (tervezet)*
  - értékelésének módja: *pontokkal, %-ban ill. érdemjeggyel:*
elégséges (2) 50%-tól, közepes (3) 60%-tól,
jó (4) 70%-tól, jeles (5) 80%-tól
- Félévközi feladatok száma: *0 db (kötelező) és 3 db szorgalmi feladat – a szorgalmi feladatok csak az adott kiírás szerinti időpontig adhatóak le az e-learning rendszerben! Szorgalmi feladatokért kapott bónusz-pontok beszámíthatóak az aláírás teljesítési feltételeként, illetve az írásbeli megajánlott vizsgajegy javítására!*

A félév elismerése

---

1. Az aláírás megszerzése

1.1. Az aláírás megszerzésének feltételei

- az előadások min. 50%-os látogatása, és
- a zárthelyi dolgozat sikeres teljesítése
  - a zárthelyi dolgozaton megszerzett pontszám érje el az összpontszám 40%-át, vagy
  - a gyakorló tesztekkel, illetve szorgalmi feladatokkal szerzett „bónusz-pontokkal” növelt teljesítmény érje el a min. 50% határt.

1.2. Az aláírás végleges megtagadása

- *a HKR 50. §-ának (5) bekezdése szerint, a hiányzások igazolása az Anyagszerkeztetani és Anyagtechnológiai Intézet általános rendjének megfelelően történik.*

2. A vizsga (kollokvium) eredményes letétele

A kollokvium jellege: *írásbeli és szóbeli*.

A vizsga teljesítésének 2 módja:

2.1. Eredményes írásbeli vizsgajegy (minimum 50%) és eredményes szóbeli vizsga

2.2. Megajánlott írásbeli vizsgajegy és eredményes (kötelező) szóbeli vizsga

3. Megajánlott írásbeli vizsgajegy megszerzése:

- *a félévi munka beszámítása a vizsgajegybe (HKR 50. § (2) bekezdés) az Anyag-szerkezettani és Anyagtechnológiai Intézet általános rendjének megfelelően történik.*
- megajánlott írásbeli vizsgajegy: *jó (4) és jeles (5).*

Pótlások menete és formája

---

1. Előadások és zárthely, ill. gyakorlat pótlása

On-line gyakorló tesztekkel és szorgalmi feladatokkal.

Igazolt hiányzás: Igazoltnak tekinthető a hiányzás, amennyiben a hallgató a hiányzás által érintett órák időpontját magában foglaló időszakra szóló orvosi igazolást mutat be a következő konzultáció alkalmával - **az igazolás szkennelt/fotó formában írásban az e-learning rendszeren keresztül is benyújtandó.**

2. Korábbi években teljesített gyakorlatok/eredmények beszámítására nincs lehetőség!

Miskolc, 2018. szeptember 3.

.....
Dr. Kovács Péter Zoltán
egyetemi docens, tárgyjegyző

Anyagtudomány és anyagvizsgálat
GEMTT031-BL tantárgy tematikája
2018/2019. I. félév

I. Konzultáció - 2018.09.21. Péntek 16:00-19:30, X terem		perc
	A tárgy célja: anyagszerkezet és tulajdonságok kapcsolatrendszerének megismerése, Mérnöki anyagok fő csoportjai és főbb tulajdonságai	10
	Keménységmérés, szakítóvizsgálat	60
	Kúszás, Ütőmunka	20
	Szünet	
	Fáradás, Törésmechanika, Roncsolásmentes vizsgálatok	25
	Kristálytani alapfogalmak, főbb kristálytani rendszerek, ideális rács	20
	Szünet	
	Reális rács, rácshibák	35
	Összefoglalás, feladatok megbeszélése	10
Összesen		180

II. Konzultáció 2018.10.05. Péntek 16:00-19:30, X terem		perc
	Egyfázisú fémes anyagok rugalmas- és képlékeny alakváltozása. Alakítási keményedés, újrakristályosodás	60
	Az anyagtulajdonságok módosításának lehetőségei - ötvözés, hőhatás - alapfogalmak (ötvözet, komponens, fázis, szövetelem) Fémes anyagok kristályosodása (termodinamikai alapok, kristályformák)	25
	Szünet	
	Kétalkotós rendszerek kristályosodása és átalakulásai egyensúlyi körülmények között - egyensúlyi diagramok felvétele és olvasási szabályai. Fázis- és szövetdiagram.	45
	Szünet	
	A vas-karbon ötvözetrendszer iker-diagramja, fázisátalakulások elemzése, kristályosodási családja.	40
	Összefoglalás, feladatok megbeszélése	10
Összesen		180

Anyagtudomány és anyagvizsgálat
GEMTT031-BL tantárgy tematikája
2018/2019. I. félév

III. Konzultáció 2018.10.26. Péntek 12:30-15:50, X terem		perc
	A vas-karbon ötvözetrendszer iker-diagramja, jellegzetes szövetelemek és tulajdonságaik - az acélok osztályozása, ötvözetlen acélok tulajdonságai.	40
	Ipari nyersvas. Az öntöttvasak osztályozása, jellemzői, fő felhasználási területeik. Szürkevasak szilárdságnövelésének lehetőségei.	20
	Fázisátalakulások fajtái, átalakulási mechanizmusok, perlites átalakulás.	20
	Szünet	
	Az acélok nemegyensúlyi átalakulási mechanizmusai és szövetelemei - martenzites edzés, megeresztés, bainites átalakulás	50
	Szünet	
	Az acél izotermás- és folyamatos hűtésű átalakulási diagramja.	40
	Összefoglalás, feladatok és vizsgakövetelmények megbeszélése	10
Összesen		180

IV. Konzultáció 2018.11.23. Péntek 12:30-15:50, X terem		perc
	ZÁRTHELYI	50
	Szünet	
	Az acélok ötvözői, szerepük, acélok szabványos jelölése	20
	Nemvas-fémek és ötvözeteik. Az alumínium és ötvözetei. Nemesíthető alumínium ötvözet nemesítésének célja és fémtani jelenségei.	20
	Nemfémes anyagok	30
	Szünet	
	Anyagvizsgálat – Műhely vagy videó	20
	Mikroszkópos vizsgálatok – Labor vagy videó	30
	Összefoglalás, feladatok és vizsgakövetelmények megbeszélése	10
Összesen		180

Miskolc, 2018. szeptember 3.

.....
Dr. Kovács Péter Zoltán
egyetemi docens, tárgyjegyző